

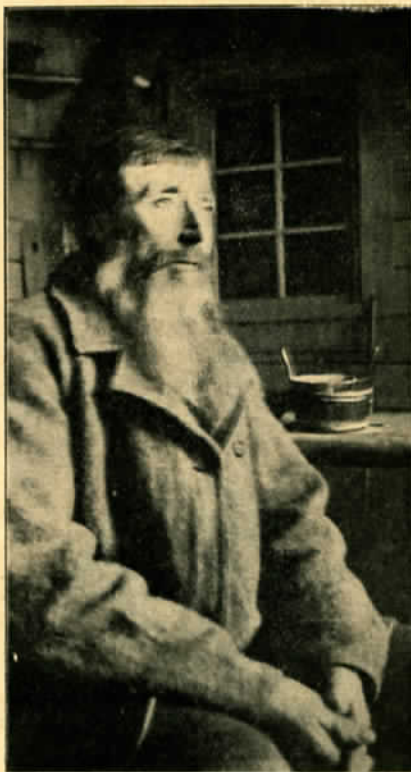
Runolaulaja Iivana Onoila †

Viimeinen Karjalan näkyvimpiä vanhan runon laulajaita, Iivana Onoila, kuoli viime lokakuun 10 p:nä kotonaan Suuren-Saran kylässä Suistamon pitäjässä.

Runolaulaja Onoila oli tosiaankin Suomessa tunnetuimpia vanhan karjalaisen laulun virittäjiä. Hänetkin valtasi vanhoilla päivillään viime vuosikymmeninä suomenpuolisten runolaulajain keskeen virinnyt halu lähteä kutsuttuina ja kutsumattakin kiertämään maata, maailmaa — tätä »omaa Suomea» —, juhliin, kouluihin ja yksityisempiinkin tilaisuuksiin antaakseen niissä äänensä kaikua, vanhan runon viritä, jotta kuulisi ja näkisi tämä nykyinen polvi, miten ennen »Väinämöisen aikaan» elettiin ja miten silloin vanhat ukot lauloivat. Muistetaanhan ehkä eräänkin rajakarjalaisukon sellaisilla matkoilla ollessaan laulunsa lomaan puukelloa soittaessaan lausuneen kuuntelevalle yleisölle selitykseksi, että »näinhän ennen vanha Väinämöinen väkeään kotiin kutsui».

Niin kutsui.

Mutta nyt on nuo ukot, kutsujat sekä kutsuttavat, menneet manan majoille, sinne, missä ei enää lauleta eikä puukelloa soiteta — haamut menneet haamujen joukkoon, varjot varjojen sekaan, urhot takaisin kumpuinsa yöhön. Siell' on lasten lauha olla. Jää jällelle vain varjo, häilähdelevä kuva kookkaasta vartalosta tai pienemmästä, hintelämmästä ukkosesta, kannel kainalossa, parta huolekkaasti suittuna ja juhlaisimmat puvut päällä, — sellaisena muistamme heidät noilta liiankin usein uudistuneilta laulumatkoiltaan.

Iivana Onoila

Iivana Onoila oli syntynyt talonpojan poikana Suuren-Saran kylässä Suistamon pitäjässä noin v. 1832, ollen kuollessaan 92 vuodenvaiheilla. Hän ei suoraan kuulunut runolaulajasukuun, joita suomenpuolisessakin Karjalan runomaassa oli useita, vaan oli saanut laulut sukuunsa ja nimenomaan sekä yksinomaan itselleen toisesta suvusta äidin kautta. Hänen äitinsä kuului laulukkaaseen ja Raja-Karjalan maita laajalti runolla viljavoittaneeseen Sotikaisten laulajasukuun Suistamon Loimolan mailta, joka Sissosten ja Shemeikkain kera oli suomenpuolisen Karjalan vanhan runon pääsukuja. Siitä sukupiiristä oli äiti, Onoilan omain selitysten mukaan aivan läheisessä polvessa kuulusta ukko-Ondreista. Tämän talossa oleili poika pienenä ja sieltä oppi laulunsa.

Nuoremmalla iällä ei hän paljon laulellut eikä häntä omilla maillaan paljon laulajaksi tiettykään. Mutta Sortavalan toisille laulujuhille 1906 hän sattui joutumaan ja siitä lähti hänen laulu-uransa, josta tuli varsin julkinen. Viime aikoina ei ollut juuri vuottakaan, kun hän ei yksin tai jonkun toverin kera kulkenut Suomea virittelemässä yksitoikkoisia, vakaita virsiään.

V. 1915 tai 1916 antoi hänelle Suomalaisen Kirjallisuuden Seura pienen eläkkeen ja vähää ennen hänen kuolemaansa viime syksynä Suomen valtio suuremman — samalla kertaa kun antoi ensimmäiset eläkkeensä yhteensä neljälle vanhalle laulutaitajalle.

Iivana Onoila oli hiljainen mies. Vanhoilla päivillään hän oli elämässään varsin yksinäinen, sillä vaimo kuoli jo kau-

väärinkäytöksiä ja niitä hän toikin miehekkäästi, arkailematta, arvoon ja säätyyn katsomatta. Erittäin kuuluisaksi on tullut hänen paljastuskirjeensä Käkisalmen läänin oloista — siis alueesta Käkisalmen Pielisen perille — vuodelta 1649, jonka kirjeen johdosta m. m. Savonlinnan maaherran Jordanin ja Käkisalmen maaherran Melstaken oli luovuttava viroistaan ja kenraalikuvernööri Mörnerin siirryttävä toiseen toimeen. Tässä kirjeessään hän m. m. lausuu: »Täällä on useampia ylimääräisiä veronkantajia kuin mistä ikinä tiliä tehdään, sillä niitä ei merkitä koskaan mihinkään maakirjaan ja Ruotsin kamari saa niistä vähän tietää.» »Tässä maassa ei ole yhtään mitään kunniaa tai Jumalaa ole-massa, vaan kaikesta rehellisyydestä on tehty loppu.»

Cröellkin sai kiivaudestaan palkkansa, sillä viranomaiset tietysti asettuivat nurjaan suhteeseen häntä kohtaan ja v. 1653 maaherra Törnköld sai aikaan, että hänet jostakin vähäisestä syystä suljettiin Käkisalmen linnaan kolmeksi vuodeksi. Olihan niin, että häntä aikaisemmin syytettiin itseäänkin lahjusten ottamisesta, oliko se keksittyä vai totta.

Cröellin myöhemmistä vaiheista ei paljoa tiedetä. Mutta ensimmäiseksi voimakkaaksi ja rohkeaksi historian mainitsemaksi Karjalan kansan puoltajaksi hänet tiedämme ja siksi hän ansaitsee muistoamme näiden miesten nimiä ja töitä mieliin johdutellessa.

van ennen häntä ja lapset hajaantuivat. Köyhyyskin, ennen varakkaanlaisen talon eläjää, rupesi ahdistelemaan.

Se lieneekin osaksi häntä ajanut maailmalle vanhanpäivän varaa hankkimaan.

Iivanan laulut olivat samoja kuin Sotikaisten, noin parisenkymmentä toisintoa niitä hän taisi.

Hänet haudattiin Suistamon vanhaan hautausmaahan 14 p:nä lokakuuta. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Kalevala-Seura, Suomen Ylioppilaskunta, Karjalainen Osakunta, Karjalan Sivistysseura, Akateeminen Karjala-Seura, Suomalaisuuden Liitto laskivat haudalle seppeleensä enimmäkseen maisteri A. Väisäsen kautta, joka kalevalanomaisin sanoin puhui vainajan muistolle. Karjalan Sivistysseuran seppeleen laski kansak. opettaja M. Patrikka. Kirjailija Iivo Härkösen seppeleen laski toimittaja Emil Juntto lukien seppelettä seuranneen runon. Vielä muistivat hautaa Sortavalan kansalaiset.

Karjalan Sivistysseuran seppelettä seurasi paitsi seppeleen sanoja seuraava runo:

Iivanalle, laulajalle,
Suomen suuren kulkijalle

laulukannel kainalossa,
povessa isien ponsi,
ei tuo ponsi suuren suuri,
ei tuo ponsi pienen pieni,
ei pitkä, lyhyenlainen,
ihmisen iän pituinen,
ihmisen ilon veroinen;
vakahalle vaalijalle
sitä, min Jumala antoi,
antoi valtavanhempansa,
suku suuria saneli;
uskolliselle vähässä,
tyytyväälle niukassakin,
ylvääälle ylenijälle
Suomen suurilta saloilta,
Karjalan kajantomailta —
ismenättömän iloksi,
vaatimattoman valoksi
tämän kukkakiehkuraisen,
muistoseppeleen sitovi

Karjalan Sivistysseura.

Tohtori-insinööri Benjamin Mitro †

Viime joulukuun 12 p:nä kuoli toimikaupungissaan Tampereella etevä tieteen työntekijä ja lämmin Karjalan asian harrastaja — itsekin öllen karjalainen — kemiantohtori, tohtori-insinööri Benjamin Mitro vähän yli 43 vuoden vanhana.

Tohtori Mitro syntyi huhtik. 9 p:nä 1881 Laihialla Pohjanmaalla, missä hänen isällään, vienankarjalaisyyntyisellä I. Mitrofanoffilla oli suuri ja vakavarainen kauppa-alue. Opintohaluista, vakavamielisen ja sivistystä harrastavan isän kaikki lapset joutuivat opintielle ja niinpä nyt manalle mennytkin sisarusparven jäsen opiskeli ensin kaupparealilyseossa Pietarissa (1889—1899) ja sitten Vaasassa 1899—1901, jona viimeainittuna vuonna tuli ylioppilaaksi. V. 1903 jatkoi hän opiskeluaan Polyteknillisessä opistossa Helsingissä, jonka jälkeen siirtyi ulkomaille, missä opiskeli eri oppilaitoksissa, nim.: Teknillisessä korkeakoulussa Karlsruhessa (1903—1905), suorittaen siellä insinööritutkinnon, Amerikassa 1906—1907 ja vv. 1907—1909 taas Karlsruhen teknill. korkeakoulussa, missä tällä kertaa suoritti tohtori insinöörin tutkinnon. Vielä täydensi hän 1910—1911 opintojaan Hampurin hygienisellä laitoksella. Näin perinpohjaisen valmistuksen saatuaan siirtyi hän v. 1911 Tampereen kaupungin kemistiksi,

Tohtori B. Mitro

missä toimi kuolemaansa asti ja hoiti toimensa tunnollisuudella, aina uudella perehtymisellä alaansa, omakohtaisin tutkimuksin ja tehden useita opintomatkoja ulkomaille. Viimeiset matkansa teki hän vielä viime syksynä.

Opintojensa ja toimiensa ohella hän suoritti huomattavaa tieteensä alaan kuuluvaa kirjallista toimintaa. Julkaistuaan väitöskirjanaan saksankielisen teoksen sähköakkumulaattorien valmistuksen alalta hän v. 1918 julkaisi huomattavan, keskitetyn ja tarkkatietoisen kirjan »Elintarpeet» ja sen jälkeen viime vuonna laajan, suurta tunnustusta saaneen teoksen »Tavaraoppi». Sen lisäksi kirjoitteli hän sanomalehtiin tieteensä alalta.

V. 1906 syntynyt rajantakaisten karjalaisten kansallinen liike tempasi nuoren tiedemiehenkin, ensimmäisen korkealle opintielle ehtineen heimonsa pojan mukaansa ja oli hän silloin perustamassa Suomessa syntynyttä »Vienan karjalaisten liittoa» ja toimitti sen äänenkannattajan »Karjalaisten pakinoiden» ensimmäisen numeron. Sen jälkeen hän kuului jatkuvasti liiton ja seuran läheisiin toimihenkilöihin ja moneneen kertaan johtokuntaan, toimien niiden sihteerinäkin jonkun vuoden. Karjalaisliikkeiden ajoilla oli hän myös jäsenenä useissa lähetystöissä, joiden avulla koetettiin edis-